

СОЦІОЛОГІЯ МІСТА

Опис курсу

Дисципліна «Соціологія міста» є вибірковою навчальною дисципліною, розробленою для освітньо-професійних програм бакалаврського рівня «Прикладна соціологія» зі спеціальності 054 «Соціологія», яка викладається у 8 семестрі в обсязі 3 кредитів за Європейською Кредитною Трансферною Системою (ECTS). Навчальний курс розрахований на 90 годин, де у структурі годин виокремлено такі складові: лекції – 20 год., практичні заняття – 20 год., самостійна робота – 50 год.

Метою викладання дисципліни є формування у студентів базового розуміння соціальних процесів, що відбуваються в міських середовищах, а також у розкритті комунікативних аспектів урбанізації. Дисципліна має міждисциплінарний характер, поєднуючи елементи соціології та урбаністики, і досліджує місто як складну соціально-просторову систему. Дисципліна "Соціологія міста" фокусується на вивченні соціальних явищ у контексті урбанізації. Курс охоплює основні теоретичні підходи до аналізу міського середовища, досліджуючи взаємозв'язок між соціальними структурами, культурними практиками та економічними процесами в містах. Студенти ознайомляться з концепціями урбаністичної соціології, такими як соціальна стратифікація, міграційні процеси, формування громадських просторових ідентичностей та проблеми соціальної нерівності. Особливу увагу приділяється сучасним викликам, з якими стикаються міста, включаючи екологічні питання, проблеми безпеки та інтеграції різних соціальних груп. Вивчення курсу сприятиме формуванню цілісного розуміння урбаністичних процесів і готує студентів до активної участі в розробці стратегій розвитку міст та вирішення соціальних проблем

Завдання навчальної дисципліни:

- ознайомлення з основними теоретичними напрямками та методами аналізу, що використовуються для дослідження міських проблем;
  - вивчення впливу урбанізації на соціальну структуру, економіку та культурні практики в містах;
  - розгляд проблем соціальної диференціації та конфліктів у міському середовищі;
- вивчення управлінських аспектів через оцінку ефективності управлінських рішень у контексті розвитку міста.

Рекомендована література

Основна література:

1. Петренко-Лисак А. Соціологія простору: навчально-методичний комплекс для студентів спеціальності 054 «Соціологія» освітнього ступеня «бакалавр» освітньої програми «Соціологія» К.: 2023. 60 с.
2. Соціологія міста: навчальний посібник / [Л. В. Малес, В. В. Серета, М. О. Соболевська, Ю. Г. Сорока та ін.]; за заг. ред. О. К. Міхеєвої. Донецьк: вид-во «Ноулідж», 2010. 464 с.
3. У пошуках обличчя міста: Практики саморепрезентації міст України в індустріальну та постіндустріальну добу / заг. ред. В. Кравченка та С. Посохова. Харків: Видавництво Точка, 2021. 564 с.

Додаткова література:

1. Малес Л. Карта міста: символічний простір управління. Сучасні суспільні проблеми у вимірі соціології управління. Матеріали другої наукової конференції. Донецьк: ДонДУУ, 2006, с. 169–174.
2. Міхеєва О. Державна ідеологія та конструювання спільної пам'яті про минуле: організоване забуття та феномен пригадування (на прикладі пам'ятників Донецька). Сучасні суспільні проблеми у вимірі соціології управління. Матеріали другої наукової конференції (Донецьк, 14 квітня 2006 р.). Донецьк: ДонДУУ, 2006, с. 175–180.
3. Міхеєва О. Соціальний простір міста: можливості «прочитування» та управління. Збірник наукових праць ДонДУУ: «Соціологія управління». Серія «Спеціальні та галузеві соціології». Т. VIII, 3 (80). Донецьк: ДонДУУ, 2007, с. 413–422.

4. Мусієздов О. Соціальні уявлення про культурну ідентичність Харкова (за матеріалами дослідження харківських першокурсників). Вісник Львівського університету. Серія соціологічна, 2008, 2, с. 100–109.
5. Серета В., Судин Д. «Львів'янин» – окрема ідентичність чи місце прописки? Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи», 2008, 795, с. 94–98.
6. Соболевська М. Методологічні аспекти дослідження соціальної пам'яті в контексті формування міської ідентичності. Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного сусп-ва. Харків, Т.1, 2006, с. 290–295.
7. Сорока Ю. Г. Соціокультурні зміни у місті як міждисциплінарна проблема. Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу суспільства. Харків, 2008, с. 454–456.
8. Carr S., Francis L. Needs in public space // Urban design reader. Ed. by Cormona M., Tiesdell S. Cambridge, 2007. Pp.230-240.
9. Castells M., Hall P. Technopolies of the world. The making of 21-st. century industrial complexes. – London: Routledge, 1994.
10. Castels M. The Informational City. Information Technology, Economic Restructuring and the Urban-Regional Process. – Oxford, Cambridge: Blackwell, 1989.
11. City as Text // [Short, John Rennie](#) . The Urban Order: An Introduction to Cities, Culture, and Power. Cambridge: Blackwell, 1996. Pp.390- 413.
12. David S. Thorns. The Transformation of the Cities. New York, 2002. Chapter 2.- Pp.13-39.
13. Dear M., Flusty S. Postmodern Urbanism // Annals of the Association of American Geographers, Vol. 88, No. 1. (Mar., 1998), pp. 50-72.
14. Dimitrowska-Andrews. Mastering the post-socialist city: Impacts on planning the built environment // Transformation of cities in Central and Eastern Europe. Towards globalization. Tokyo, 2005. Pp.153-186.
15. Ebron P. Tourists as Pilgrims: Commercial Fashioning of Transatlantic Politics // American Ethnologist, Vol. 26, No. 4. (Nov., 1999), pp. 910-932.
16. Sassen S. Cities in a world economy. – Thousand Oaks; London; New Delhi; Pine Forge Press, 1994.
17. Sassen S. Global city: New-York, London, Tokio. – Princeton N, J.: Princeton university, 1991.

Інтернет-джерела

1. Аналітичний центр Cedos. URL: <https://cedos.org.ua/>
2. Дослідницька агенція «ФАМА». URL: <https://fama.agency/>
3. Інститут соціології НАН України. URL: <https://i-soc.com.ua/>
4. Київський міжнародний інститут соціології. URL: <https://www.kiis.com.ua/>
5. Незалежний дослідницький центр «Соціоінформ». URL: <https://socioinform.com/>
6. Соціологічна асоціація України. URL: <https://sau.in.ua/>
7. Соціологічна група «Рейтинг». URL: <https://ratinggroup.ua/>
8. Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова. URL: <https://razumkov.org.ua/>
9. Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва. URL: <https://dif.org.ua/>
10. Центр стратегічного планування і розвитку Львова «Інститут міста». URL: <https://city-institute.org/>